

Navis al acht generaties op stamhuis

rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen suggesties en aanvullingen 0543 472603

Het zal louter toeval zijn dat de man die rond 1500 in het toen Franse Genève als politiek delinquent werd terechtgesteld Navis heette. Toch leidde dit verhaal, opgetekend in een boek van de huisarts Lourens Navis (1870-1940), tot het onuitroeibare gerucht, als zou de Achterhoekse familie Navis haar wortels in Frankrijk zou hebben en dat de stamvader met de vluchtende Hugenoten zou zijn afgezakt naar Nederland. Zelfs adeldom wordt de Navissen toegedicht. Henk Navis (51) uit Lichtenvoorde lacht erom. De genealoog stelt duidelijk: „Navis is een zuiver Achterhoekse familie, waarvan Lintelo de bakermat is. Zo'n drie eeuwen geleden heette tien procent van de inwoners van Lintelo Navis.“

Toch blijft het wel merkwaardig dat de naam Navis spontaan in allerlei varianten her en der opduikt. Nafis heette volgens Genesis 25:14 een van de twaalf zoons van de Ismaël. En in Tirol ligt een plaats Navis (surgespoekan als Navies met de nadruk op 'ies', vroeger Nabis, heettegen ravijn betekent). Henk Navis bracht er een bezoek: „Een vreemde gewaarwording om op elke latere najaar je eigen naam te zien staan. Al die namen hebben hun eigen herkomst. Het latijnse 'navis' betekent schip; in Hamburg zit een scheepvaartmaatschappij die zich Navis noemt. „Het is een internationaal woord“, aldus de goedlachse genealoog. „In het buitenland hoef ik mijn naam nooit te spellen, maar in Nederland buiten de Achterhoek des te vaker.“ Een opgedoken familie wapen toont simpelweg een

◆ De boerderij Navis aan de Navisweg in Lintelo. (Foto Ron Nagtzaam)

scheepje. Het oudst bekende stamhuis van de familie staat aan de Navisweg 6-8 in Lintelo en wordt ook nog altijd door de familie Navis bewoond. De oude boerderij is echter tot schuur gedegradeerd. Bewoner Henk Navis en zijn naamgenoot de genealoog zijn allebei rechtstreekse afstammelingen - via verschillende zonen - van stamouders Jan Navis en Harmken te Bokkel, die in 1730 deze boerderij als kerkplaats van de NH-kerk Aalten pachtten. Zo wordt de boerderij Navis al acht generaties door dezelfde fa-

milie bewoond. Andere stamhuizen in Lintelo waren de Marode, 't Loo, de Vosheurne en de Hemmelmaote. De lak op de Marode stierf in 1934 uit en door huwelijk werd de naam hier Brus respectievelijk Geurink De vrede naam Marode, vroeger Merode, betekent volgens het woordenboek zoiets als armoede. De Lichtenvoordse beveiligingsambtenaar Henk Navis begon zo'n zestien jaar geleden met stamboomonderzoek. Hij komt van geboorte uit Doetinchem. Zijn overgrootvader trok van Aalten naar de Dinxperloes Heurne

als boerenknecht bij Buisink. Hij trouwde er met de dochter des huizes Johanna Engelina Buisink. Henk's vader trok naar Doetinchem. De oudst bekende vermelding van de naam in de Achterhoek is in 1529, als Hendrik Naeves uit Lintelo twee tijsnoeders levert aan zijn kasteelheer van Anholt. In 1555 krijgt Arent Navis een verbod om koren te malen. Een naamdrager in 1759 schrijft zijn naam als Tuinus Nouves, waaruit de dialecruitspraak blijkt (Naoves). De genealoog verzamelde de vol-

gende historische schrijfwijzen: Naeves, Nafes, Navizj, Nabes, Naves, Naviss, Nhavis, Naafs, Naefs en (het kennelijk door een stotteraar opgegeven) Nhhaves. Na 1813 werden de huidige schrijfwijzen Navis en Naves voorgoed vastgelegd.

Zes takken

Er zijn globaal zo'n zes takken te onderscheiden, die soms onderling door huwelijk vermengd zijn. Rond 1726 woonde in het Utrechtse Amerongen Jan Barends Navest, geboren in Doetinchem. Zijn nazaat Rijk Navest uit

Amerongen (geb. 1839) noemde de kinderen uit zijn tweede huwelijk weer Navis. Deze Rijk trok rond 1900 via het Ruhrgebied naar Limburg, waar hij een katholieke tak stichtte. Ook emigreerden enkele naamdragers naar Amerika.

Het grootste hiaar in het stamboomonderzoek van Henk Navis zit in de gemeente Wisch, doordat in 1723 bij de grote brand van Varsseveld de kerkarchieven verloren gingen. Aan een familieboek denkt de Lichtenvoordenaar voorlopig nog niet. „Ik zit nog volop in het onderzoek.“

Q.D 02/08-1997